

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 196/2015-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. mája 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Šulvom, AS Legal s. r. o., advokátska kancelária, Hlučínska 1/11, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní Krajského súdu v Nitre vedeného pod sp. zn. 18 Cb 31/98, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Milanom Šulvom, AS Legal s. r. o., advokátska

kancelária, Hlučínska 1/11, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) konaním a rozhodnutím Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 18 Cb 31/98 (ďalej len „napadnuté konanie a rozhodnutie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ do roku 1997 ako jeden zo spoločníkov a konateľ viedol obchodnú spoločnosť AGROCONTRACT Ltd. spol. s r. o., ktorá úspešne podnikala v oblasti poľnohospodárstva, vlastnila hnuteľné a nehnuteľné veci značnej hodnoty a príjmy z tejto spoločnosti boli sťažovateľovým jediným príjmom. Dňa 8. júla 1997 však boli na základe zmluvy o postúpení práv a prevzatí záväzkov vlastnícke práva k všetkým nehnuteľnostiam a hnuteľným veciam spoločnosti prevedené zvyšnými spoločníkmi na im spriaznenú novozaloženú spoločnosť AGROCONTRACT Mikuláš, a. s. Dňa 21. júla 1998 preto sťažovateľ podal na krajskom súde návrh na určenie neplatnosti tejto zmluvy. Od podania návrhu uplynulo už 16 rokov a dosiaľ nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté.

Podľa názoru sťažovateľa konanie na krajskom súde bolo poznačené jednak nečinnosťou a jednak nesprávnou činnosťou súdu. V dôsledku tohto nezákonného postupu sa sťažovateľ fakticky nemôže domôcť svojich práv. Na druhej strane žalovaný v dôsledku tohto postupu môže naďalej neobmedzene nakladať s majetkom, ktorý bol predmetom zmluvy napádanej v tomto konaní. Sťažovateľ z uvedeného dôvodu 3. júna 2014 vzniesol námietku zaujatosti proti predsedovi senátu JUDr. Jánovi Bzdúšekovi.

Sťažovateľ v námietke z 3. júna 2014 uviedol: *„Žalobca je toho názoru, že vyššie uvedené pochybenia, vedúce k neprimeranej dĺžke konania sú zo strany sudcu JUDr. Bzdúška účelové, v snahe čo najviac predĺžiť konanie tak, aby bol zachovaný stav platnosti napádanej zmluvy, ktorý vyhovuje žalovanému v I. rade. Rovnako je podľa názoru žalobcu neprípustné konanie sudcu v súvislosti s oznámeným nátlakom na znalkyňu*

pri vypracovaní znaleckého posudku. Takýto postup sudcu objektívne vzbudzuje pochybnosti o jeho nezaujatosti a nestrannosti a sudcu diskvalifikuje na rozhodovanie vo veci.“ Dňa 13. júna 2014 Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd nadriadený vec vrátil bez rozhodnutia o podanej námietke zaujatosti podľa § 15a ods. 5 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) z dôvodu, že sťažovateľ namietal okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci.

Následne ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 356/2014 z 1. októbra 2014 vyslovil, že krajský súd svojím postupom porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na rozhodnutie ústavného súdu bol sťažovateľ toho názoru, že nezákonný postup krajského súdu je spoľahlivo preukázaný, a preto vzniesol námietku zaujatosti, tentoraz nielen proti predsedovi senátu JUDr. Bzdúšekovi, ale proti celému senátu. Sťažovateľ pritom poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 356/2014 z 1. októbra 2014, ktorým bol preukázaný nezákonný postup senátu a zároveň výslovne upozornil na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 153/08-32 z 1. júla 2008 publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 38/2008. V zmysle uvedeného nálezu mal krajský súd podľa názoru sťažovateľa predložiť spis nadriadenému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti zákonného sudcu (senátu), ale neurobil tak.

Sťažovateľ je toho názoru, že nepredloženie spisu nadriadenému súdu malo za následok porušenie práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Krajský súd zaujal názor: *„Po posúdení vznesenej námietky zaujatosti žalobcom senát konštatuje, že dôvody uvádzané v podanej námietke sú totožné s dôvodmi, ktoré už boli vznesené žalobcom v podaní zo dňa 03. 06. 2014 a teda jednalo sa o okolnosti*

spočívajúce v postupe sudcu v konaní, resp. v prietahoch v konaní. Ide teda o procesný postup sudcu, na ktorý reagoval NS SR svojim podaním zo dňa 16. 06. 2014, ktorým vrátil vec tunajšiemu súdu bez rozhodnutia o podanej námietke zaujatosti s poukazom na ustanovenie § 14 ods. 3 a § 15a ods. 5 OSP. Vychádzajúc z názoru NS SR, že žalobca namietal okolnosti spočívajúce v postupe sudcu v konaní senát prijal záver, že vec nadriadenému súdu nepredloží. Tento záver oznámil účastníkom konania.“

Podľa sťažovateľa krajský súd vôbec nereflektoval skutočnosť, že sťažovateľ namietal nielen zaujatosť predsedu senátu, ale zaujatosť celého senátu a na rozdiel od predchádzajúcej námietky zaujatosti nezákonný postup senátu bol preukázaný, a to nálezom ústavného súdu.

V závere sťažnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhuje, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vo veci rozhodol týmto nálezom:

„1. Krajský súd v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 18Cb/31/98 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nepredložením spisu sp. zn. 18Cb/31/98 nadriadenému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti zákonného sudcu uplatnenej podaním z 21. októbra 2014 doručeným Krajskému súdu v Nitre 21. októbra 2014.

2. Krajskému súdu v Nitre prikazuje predložiť spis sp. zn. 18Cb/31/98 nadriadenému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti zákonného sudcu uplatnenej podaním z 21. októbra 2014 doručeným Krajskému súdu v Nitre 21. októbra 2014.

3. Krajskému súdu v Nitre prikazuje uhradiť sťažovateľovi trovy konania na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil nasledujúce okolnosti, z ktorých pri svojom rozhodovaní vychádzal.

Sťažovateľ podal na krajskom súde 21. júla 1998 žalobu o určenie neplatnosti zmluvy. Počas konania namietal sťažovateľ neprimeranú dĺžku konania na ústavnom súde, čoho následkom bol nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 356/2014-33 z 1. októbra 2014. Sťažovateľ počas konania namietal aj zaujatosť sudcu JUDr. Jána Bzdúška námietskou zaujatosti z 3. júna 2014 a zaujatosť celého senátu 18 Cb námietskou zaujatosti z 21. októbra 2014.

V námietke zaujatosti z 3. júna 2014 sťažovateľ tvrdil, že k neprimeranej dĺžke konania prispela aj nesústredená činnosť sudcu, ktorý sa opakovane dopustil chýb, ktoré mali za následok následné konanie na odvolacom súde, pričom spočívali v tom, že sudca neskúmal naliehavý právny záujem žalobcu, neumožnil žalovaným vyjadriť sa k právnomu posúdeniu veci a napriek včasnému ospravedlneniu neúčasti žalobcu na pojednávaní sudca pojednávanie uskutočnil a vyniesol rozsudok. Upozornil tiež na nečinnosť sudcu v súvislosti s nariadením znaleckého dokazovania. Sudca svoju osobu podľa sťažovateľa diskreditoval aj tým, že neoznámil skutočnosť, že na znalkyňu bol vyvíjaný nátlak.

Najvyšší súd predloženú vec na rozhodnutie o námietke zaujatosti proti JUDr. Bzdúšekovi vrátil bez rozhodnutia o námietke zaujatosti, pretože bol toho názoru, že žalobca vo vznesenej námietke zaujatosti voči predsedovi senátu JUDr. Bzdúšekovi namieta okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci.

V námietke zaujatosti z 21. októbra 2014 sťažovateľ poukázal na zaujatosť sudcu JUDr. Jána Bzdúška, ako aj celého senátu 18 Cb. Poukázal v nej na nečinnosť a nesprávnu činnosť zákonného sudcu, čo bolo potvrdené aj nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 356/2014. Sťažovateľ bol toho názoru, že nálezom bol preukázaný nezákonný

postup senátu, ktorý je spôsobilým skutkovým dôvodom námietky zaujatosti. Svoje názory opieral aj o nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 153/08-32 z 1. júla 2008, v zmysle ktorého: *„taká skutková okolnosť spočívajúca v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci, ktorú treba považovať (v prípade, že by bola preukázaná) za nezákonnú alebo za svojvoľnú z dôvodu nejednoznačnosti či protirečivosti z hľadiska zákona, je spôsobilým skutkovým dôvodom na námietku zaujatosti podľa § 15a ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku“*. Na základe týchto skutočností sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti proti sudcovi JUDr. Jánovi Bzdúšekovi a senátu 18 Cb, ktorý rozhoduje v právnej veci vedenej pod sp. zn. 18 Cb 31/98, a navrhol ich vylúčenie z prerokovania a rozhodovania tejto veci.

Krajský súd na pojednávaní 21. októbra 2014 prijal záver, že vec nadriadenému súdu nepredloží: *„Po posúdení vznesenej námietky zaujatosti žalobcom senát konštatuje, že dôvody uvádzané v podanej námietke sú totožné s dôvodmi, ktoré už boli vznesené žalobcom v podaní zo dňa 03. 06. 2014 a teda jednalo sa o okolnosti spočívajúce v postupe sudcu v konaní, resp. v prietahoch v konaní. Ide teda o procesný postup sudcu, na ktorý reagoval NS SR svojim podaním zo dňa 16. 06. 2014, ktorým vrátil vec tunajšiemu súdu bez rozhodnutia o podanej námietke zaujatosti s poukazom na ustanovenie § 14 ods. 3 a § 15a ods. 5 OSP. Vychádzajúc z názoru NS SR, že žalobca namietal okolnosti spočívajúce v postupe sudcu v konaní senát prijal záver, že vec nadriadenému súdu nepredloží. Tento záver oznámil účastníkom konania.“* Sťažovateľ k rozhodnutiu namietal, že krajský súd vôbec nereflektoval skutočnosť, že uvedeným podaním namietal sťažovateľ nielen zaujatosť predsedu senátu, ale zaujatosť celého senátu. Podľa názoru sťažovateľa dôvody námietky zaujatosti boli formulované v inom rozsahu a najmä nezákonný postup senátu bol preukázaný nálezom ústavného súdu.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť, resp. nedostatok právomoci ústavného súdu.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody alebo ľudské práva a základne slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ústava rozdeľuje ich ochranu medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1, čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2, čl. 152 ods. 4 ústavy). To znamená, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01).

Z obsahu argumentácie sťažovateľom predloženej sťažnosti je zrejmé, že podstata sťažovateľom namietaného porušenia práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru spočíva v postupe krajského súdu, ktorý odmietol predložiť sťažovateľom podanú námietku zaujatosti na rozhodnutie nadriadenému súdu.

Ústavný súd vzal pri posudzovaní sťažnosti do úvahy v prvom rade skutočnosť, že konanie a rozhodnutie, ktorým mali byť porušené uvedené práva sťažovateľa, má procesný charakter, netýka sa veci samej a predmetom tohto konania a rozhodnutia neboli práva, ktorých sa sťažovateľ v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Cb 31/98 domáha. O právach sťažovateľa sa rozhodne rozsudkom krajského súdu. Na základe rozhodnutia vo veci samej bude mať sťažovateľ možnosť zvážiť uplatnenie svojich ďalších procesných práv vrátane využitia možnosti podania opravného prostriedku proti rozhodnutiu.

Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že sťažovateľom namietané skutočnosti, ktoré podľa jeho názoru svedčia o zaujatosti zákonného sudcu a celého senátu 18 Cb, bude možné použiť ako odôvodnenie pre podanie odvolania, a to v zmysle § 205 ods. 2 písm. a) OSP.

Ústavný súd pripomína, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmania právoplatne skončených vecí (m. m. IV. ÚS 187/09). V danej veci nepovažoval za potrebné obsírnejšie sa zaoberať argumentáciou sťažovateľa, pretože aj v prípade opodstatnenosti jeho tvrdení existujú možnosti nápravy v ďalšom priebehu konania v merite veci.

Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že nie je daná jeho právomoc prerokovať sťažnosť proti napadnutému konaniu a rozhodnutiu krajského súdu a rozhodnúť o nej, pretože proti napadnutému konaniu a rozhodnutiu krajského súdu bude mať možnosť sťažovateľ brániť sa opravnými prostriedkami v zmysle Občianskeho súdneho poriadku. Skutočnosť, že napadnuté konanie a rozhodnutie bude môcť byť predmetom preskúmania v odvolacom konaní, vylučuje právomoc ústavného súdu vo veci rozhodnúť, pretože ochranu práv, porušenia ktorých sa sťažovateľ domáha, si bude môcť uplatniť na všeobecnom súde využitím odvolania ako riadneho opravného prostriedku (čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2015